

Huvudman

Sundsvalls kommun
sundsvalls.kommun@sundsvall.se

Beslut

Datum 2026-06-24
Dnr SI 2026:2809
Sida **1 (9)**

Ärendet

Tillsyn av kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i Sundsvalls kommun vid enheten Komvux gymnasial yrke egen 1.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sundsvalls kommun att senast den **2 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande beslut om betyg och betygskatalog. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Sundsvalls kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Sundsvalls kommun ska vidta följande åtgärder

Beslut om betyg och betygskatalog

1. Se till att beslut om betyg, när undervisningen bedrivs av en eller flera lärare som inte är legitimerade, fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Detta gäller även för yrkeslärare som är anställda utan tidsbegränsning i de fall yrkeslärare undervisar i nivåer av ämnen som inte är yrkesämnen. (3 kap. 16 § skollagen samt 4 kap. 4 § förordning [2011:1108] om vuxenutbildning)
2. Se till att beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg ska datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. (4 kap. 11 § förordning om vuxenutbildning samt 7 § Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:8) om betygskatalog för vuxenutbildningen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser elevers möjlighet till validering, kontinuerlig utbildning, individuella studieplaner samt arbetsplatsförlagt lärande.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:2809) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i Sundsvalls kommun vid enheten Komvux gymnasial yrke egen 1.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten följer gällande bestämmelser om beslut om betyg och betygskatalog, validering, kontinuerlig utbildning, individuella studieplaner samt arbetsplatsförlagt lärande.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, studie- och yrkesvägledare samt rektorn den 19 och 20 maj 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. individuella studieplaner och utdrag ur betygskatalog.

Huvudmannen har getts möjlighet att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Föreläggande

Beslut om betyg och betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger att hen är legitimerad lärare men själv inte undervisar i verksamheten. På barn- och fritidsutbildningen finns olegitimerade lärare som är anställda utan tidsbegränsning och som undervisar både i yrkesämnen och i teoretiska ämnen som ingår i yrkespaketet. Lärarna håller på att fortbilda sig för att bli legitimerade yrkeslärare men har i dagsläget inte någon legitimation. Rektorn uppger att lärarna därför ännu

inte formellt är behöriga att sätta betyg i nivåer av ämnena psykologi och pedagogik.

Rektorn uppger vidare att yrkeslärarna sätter betyg självständigt i de nivåer av ämnen som är yrkesämnen. När det gäller nivåer av ämnena psykologi och pedagogik uppger rektorn att hen inte är med i bedömningsprocessen men har tillgång till lärarnas pedagogiska material.

Lärare och rektorn uppger att lärarna registrerar betygen i ett digitalt system och att lärarna därefter signerar i betygskatalogen. Rektorn beskriver att hen inte signerar i betygskatalogen, förutom i nivåer av ämnena psykologi och pedagogik tillsammans med undervisande lärare.

Skolinspektionen har tagit del av ett utdrag ur betygskatalogen där det framgår att rektorn signerat betyg tillsammans med yrkeslärare som saknar legitimation i nivåer av ämnena psykologi och pedagogik. Det framgår även att yrkeslärare ensamt signerat betyg i nivåer av yrkesämnena.

Rättslig reglering

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen).

Bestämmelserna i 3 kap. 16 § andra stycket skollagen samt 2 och 3 §§ gäller inte för lärare som saknar legitimation och är anställda utan tidsbegränsning för att bedriva undervisning 1. i modersmål, 2. i ett yrkesinriktat ämne (yrkesämne) i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå, eller 3. på en orienteringskurs eller en individuell kurs i kommunal vuxenutbildning. Första stycket gäller bara i de fall läraren bedriver sådan undervisning som avses i samma stycke 1, 2 eller 3 (4 kap. 4 § förordning om vuxenutbildning).

Om fler än en lärare bedriver sådan undervisning som avses i 4 § vid den tidpunkt när betyg ska sättas och dessa inte kan enas, ska betyget beslutas av rektorn (4 kap. 5 § förordning om vuxenutbildning).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog (4 kap. 11 § förordning om vuxenutbildning).

Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med en egenhändig signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under

elektroniskt (7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog för vuxenutbildning).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vad gäller beslut om betyg och signering av betyg i betygskatalogen. Av Skolinspektionens utredning framgår att lärare som saknar legitimation självständigt har fattat beslut om betyg i nivåer av ämnena psykologi och pedagogik utan sambedömning med en legitimerad lärare, vilket är en brist. I nivåer av ämnen där en lärare som saknar legitimation undervisar ska betygen beslutas av den undervisande läraren tillsammans med en medbedömmande legitimerad lärare. Båda dessa lärare ska sedan signera betygen i betygskatalogen. Om en lärare, som saknar legitimation, undervisar i yrkesämnena och är tillsvidareanställd får läraren däremot sätta betyg självständigt. Det nu aktuella fallet avser dock inte undervisning i yrkesämnena.

Skolinspektionens utredning visar att rektorn tillsammans med undervisande lärare som saknar legitimation signerat betyg i nivåer av ämnena psykologi och pedagogik. Rektorn har inte varit delaktig i bedömningsprocessen och kan, oaktat detta, inte gå in i rollen som medbedömmande lärare. Detta eftersom rektorn, som visserligen har legitimation, inte är anställd som och arbetar som lärare. Endast den som är anställd som lärare och har legitimation får självständigt sätta betyg samt ha rollen som medbedömmande lärare till en lärare som saknar legitimation.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Sundsvalls kommuns verksamhet vid enheten Komvux gymnasial yrke egen 1 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller beslut om betyg och betygskatalog. Det finns därför skäl att förelägga Sundsvalls kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Validering

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare, studie- och yrkesvägledare och rektorn uppger att eleverna får information om validering när de påbörjar utbildningen och att alla elever ges möjlighet att validera om de vill. Lärare beskriver att det över tid

har varit väldigt få av eleverna som läser till barnskötare som genomgått validering. Utbildningen sker i form av en reguljär utbildning och eleverna som går utbildningen har inte så mycket erfarenhet sedan tidigare. Det är däremot vanligare att elever som läser till undersköterska validerar. Studie- och yrkesvägledare och rektorn nämner exempelvis inriktningen för undersköterska som finns i olika former, varav en är validering där samtliga elever genomgår validering.

Lärare och rektorn uppger att lärarna har kartläggningssamtal tillsammans med eleverna i början av utbildningen där eleverna får berätta om sina tidigare studier och erfarenheter, om de har något stödbehov samt vad de har för mål och vad de förväntar sig av utbildningen. Elever och lärare beskriver att om en elev har tidigare praktisk arbetslivserfarenhet kan eleven genomgå en validering exempelvis under en period av tre dagar under apl för att visa sina färdigheter. Rektorn beskriver att validering avslutas med en prövning. Elever, lärare och rektorn uppger att eleverna får ett betyg eller intyg och behöver sedan inte delta i de moment som valideringen omfattar.

Rättslig reglering

Huvudmannen är skyldig att se till att en elev erbjuds validering, om eleven behöver det och valideringen görs inom ramen för en eller flera kurser eller nivåer som bekostas av elevens hemkommun. Med validering avses en strukturerad process som innehåller en fördjupad kartläggning och en bedömning som syftar till ett erkännande av en persons kunnande oberoende av hur det förvärvats (20 kap. 42 § skollagen).

Den som har genomgått en validering enligt 42 § ska ha möjlighet att få resultatet erkänt genom betyg. Betyg efter en validering ska sättas genom prövning (20 kap. 43 § skollagen).

Den som har genomgått en kurs i kommunal vuxenutbildning och vill få sina kunskaper dokumenterade på annat sätt än genom betyg ska få ett intyg. Detsamma gäller den som har genomgått utbildning på en eller flera nivåer i ett ämne eller en validering enligt 42 § och vill få resultatet dokumenterat på annat sätt än genom betyg. Huvudmannen ansvarar för att eleverna informeras om möjligheten att få ett intyg. Rektorn utfärdar intyg. (20 kap. 44–45 §§ skollagen).

Validering får ske inom ramen för alla kurser och nivåer i ämnen och ska utgå från elevens förutsättningar och behov. En elev som har genomgått validering för en del av en kurs eller nivå i ett ämne behöver inte delta i undervisningen när det gäller den delen av kursen eller nivån (2 kap. 8 § förordning om vuxenutbildning).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Kontinuerlig utbildning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare och rektorn uppger att utbildningen bedrivs kontinuerligt under året men att det är ett uppehåll under sommaren då majoriteten av eleverna arbetar inom vården och barnomsorgen som semestervikarier. Lärarna frågar därför eleverna hur de har tänkt göra med studierna under sommaren. En elev uppger att eleven inte arbetade under sommaren 2025 utan läste en kurs i samhällskunskap, vilket medför att eleven kommer kunna slutföra utbildningen tidigare.

Rektorn uppger att det finns möjlighet för elever som vill läsa kontinuerligt att göra det genom att skolan hela tiden har tre parallella grupper i reguljär utbildning vilket innebär att olika ämnen är möjliga att läsa vid varje givet tillfälle. Studieplanerna kan justeras för att under sommaren skapa individuella lösningar, där elever får delta i olika elevgrupper eller tillsammans med andra lärare, under annan rektor på Komvux eller via externa, upphandlade utbildningsanordnare.

Rättslig reglering

Utbildningen ska bedrivas kontinuerligt under hela året (2 kap. 25 § förordning om vuxenutbildning).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att utbildningen, för de flesta eleverna, gör ett uppehåll under sommaren eftersom eleverna då vikarierar inom barnomsorgen och vården. Kommunal vuxenutbildning ska bedrivas kontinuerligt under hela året. Det innebär att utgångspunkten är att utbildningen inte ska delas in i traditionella terminer och att den ska bedrivas utan uppehåll för lov, om det inte är ett uppehåll som sker utifrån elevens behov och förutsättningar.

Skolinspektionens utredning visar att verksamheten inför sommaren undersöker om eleverna vill fortsätta studera eller om de vill ha ett uppehåll. Majoriteten av eleverna väljer då ett uppehåll men om en elev vill studera under sommaren finns det möjligheter för eleven att göra det, exempelvis genom att delta i en annan elevgrupp. Skolinspektionen bedömer därmed att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende att utbildningen ska bedrivas kontinuerligt under hela året.

Individuella studieplaner

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare, studie- och yrkesvägledare och rektorn uppger att eleverna har en individuell studieplan som upprättas vid antagningen till utbildningen. Studieplanen omfattar de mål som eleverna har med utbildningen och beskriver vilka kurser de ska gå samt om eleverna har något stödbehov. Eleverna berättar också att studieplanen kan revideras vid behov.

Lärare, studie- och yrkesvägledare och rektorn uppger att en elev kan ansöka om ändringar i sin individuella studieplan och att det är yrkeslärarna eller studie- och yrkesvägledarna som gör revideringen och sedan meddelar detta till en antagningshandläggare som administrerar ändringen i studieplanen. Skolchefen som representerar huvudmannen, har en kvalitets- och metodsamordnare som har tillgång till systemet och som fungerar som länk mellan verksamheten och skolchefen. Rektorn beskriver att antagningshandläggarna ingår i en grupp tillsammans med motsvarande tjänstemän från andra kommuner som träffas regelbundet. Vid de träffarna informeras hemkommunerna när studieplaner revideras för elever som inte bor i Sundsvalls kommun.

Rättslig reglering

Hemkommunen ansvarar för att det upprättas en individuell studieplan för varje elev (20 kap. 8 a § skollagen).

Den individuella studieplanen ska utarbetas i samverkan med eleven. Planen ska upprättas i nära anslutning till antagningen och ska vid behov revideras. Rektorn ansvarar för att planen revideras och, om eleven deltar i utbildning i en annan kommun än hemkommunen, att hemkommunen informeras om revideringen (2 kap. 16 § tredje stycket förordning om vuxenutbildning).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Arbetsplatsförlagt lärande (apl)

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare och rektorn uppger att såväl utbildningen till barnskötare som undersköterska är sammanhållna yrkesutbildningar. Alla elever har en

apl-plats som ordnas av skolan och skolan tar vid tilldelning av apl-platserna hänsyn till elevers önskemål, exempelvis utifrån var eleven bor. Lärare och rektorn uppger att eleverna har apl utlagt på tre perioder, sammanlagt tio veckor, vilket är 15 procent av utbildningen. Elever uppger att de under de tio veckor de har apl får goda möjligheter att tillämpa sina kunskaper praktiskt, att de är nöjda med de platser de haft och att arbetsuppgifterna de fått utföra överensstämmer med kursinnehållet. Elever och lärare uppger att alla elever har en handledare som kommer till skolan inför att eleverna ska gå ut på apl så att alla elever får träffa sin handledare och samtala om den kommande apl-perioden. Lärarna som undervisar i yrkesämnena lämnar uppgifter till både handledarna och eleverna som eleverna sedan ska genomföra under apl-perioden. Elever, lärare och rektorn uppger att lärarna besöker apl-platserna, i normalfallet vid två tillfällen per apl-period. Lärarna observerar då eleverna i arbetet och har trepartssamtal med handledarna och eleverna.

Rektorn och lärare som undervisar på utbildningen till barnskötare uppger att lärarna har möten tillsammans med ansvarig på kommunen för förskolan. De samordnar då elevernas apl så att apl-perioderna inte ska krocka med andra verksamheters apl-perioder. Rektorn och lärare som undervisar på utbildningen till undersköterska uppger att en av lärarna även är apl-samordnare och samlar in uppgifter om hur många elever som är i behov av apl-platser och meddelar därefter detta till Sundsvalls kommuns och regionens respektive samordnare och planerar fördelningen av apl-platser. Lärare beskriver att apl fungerar bra och att det eleverna arbetar med teoretiskt sedan omsätts i praktiken. Handledarna genomgår även Skolverkets digitala handledarutbildning. Rektorn uppger att handledarna utöver Skolverkets handledarutbildning även genomgår en utbildning utifrån Vård och omsorgscollege handledarutbildningsmaterial samt att samarbetet mellan handledare och lärare fungerar väl. Lärare och rektorn beskriver att de bedömer att handledarna därmed har nödvändiga kunskaper för uppdraget att ta emot elever på apl.

Rättslig reglering

Med arbetsplatsförlagt lärande avses lärande i en utbildning som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (2 kap. 26 § förordning om vuxenutbildning).

Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för arbetsplatsförlagt lärande och för att lärandet uppfyller de krav som ställs på utbildningen. (2 kap. 27 § första stycket förordning om vuxenutbildning).

I utbildning på gymnasial nivå kan ämnen eller nivåer i ämnen/kurser som är relevanta för ett yrkesområde kombineras till en sammanhållen yrkesutbildning. En del av utbildningen i en sammanhållen yrkesutbildning ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande (20 kap. 6 a § skollagen).

Inom kommunal vuxenutbildning beräknas 20 verksamhetspoäng för en veckas heltidsstudier eller för validering av kunskaper av motsvarande omfattning. Inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå beräknas en verksamhetspoäng för varje gymnasiepoäng. (2 kap. 2 § förordning om vuxenutbildning).

I en sammanhållen yrkesutbildning ska omfattningen av arbetsplatsförlagt lärande för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen. (2 kap. 28 § förordning om vuxenutbildning).

För en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig (2 kap. 30 § förordning om vuxenutbildning).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Jessika Andersson

Beslutsfattare
Signerat av: Jessika Andersson

X Anders Holmgren

Föredragande
Signerat av: Anders Holmgren

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Johannes Eklund medverkat.